

Opiskeluhoolto

4.1. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

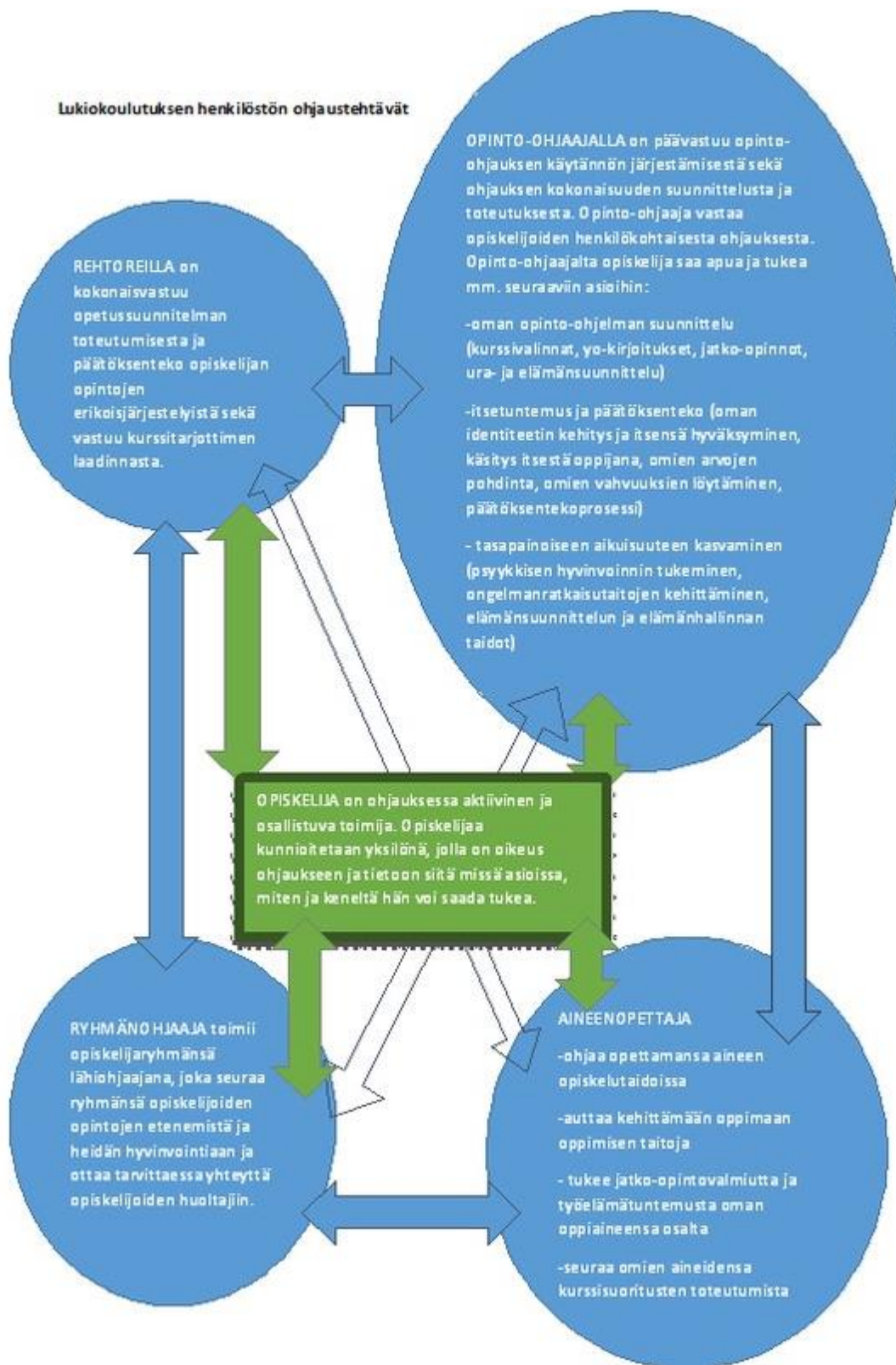
Kodin ja Forssan yhteislyseon henkilöstön yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia, ja se jatkuu koko lukio-opiskelun ajan.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyötä. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys huomioidaan. Yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevan opiskelijan siirtyessä lukioon, hänen opintojen suunnittelussa ja lukion päättövaiheessa.

Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä huoltajia tiedotetaan mm. kotiväeniltojen muodossa sekä koulun kotisivujen kautta. Huoltajia kannustetaan seuraamaan oman lapsensa opintojen sujumista ja olemaan tarvittaessa yhteydessä henkilökuntaan.

4.2. Ohjaus

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Forssan kaupungissa opiskelun ja hyvinvoinnin tuki perustuu varhaiseen avoimeen yhteistyöhön ja ennaltaehkäisevään toimintaan. Tämä tarkoittaa yhteistyötä opiskelijan ja työntekijän kesken sekä työntekijöiden keskinäistä yhteistyötä mahdollisimman varhain ja avoimesti. Tavoitteena on opiskelijan omien voimavarojen vahvistaminen yhteistyössä lähiverkostojen kanssa.

Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhuolto.

Oppilaitoksen työntekijän velvoite on ottaa huoli puheeksi opiskelijan kanssa. Huolet voidaan jakaa kahteen kategoriaan. Huolta voivat aiheuttaa 1. oppimiseen ja opiskeluun liittyvät asiat sekä 2. opiskeluhuollolliset asiat.

Oppimiseen ja opiskeluun liittyviä huolia voivat olla esimerkiksi opiskelijan poissaolot, opiskelumenestys tai muut opiskeluun tai opiskelun järjestämiseen liittyvät asiat. Näissä tilanteissa asioiden selvittämisessä ovat mukana opiskelijan lisäksi ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja/tai erityisopettaja ja mahdollisesti huoltaja.

Opiskeluhuollolliset asiat voivat liittyä opiskelijan kotitilanteeseen, vapaa-aikaan tai terveyteen, ja tällöin opiskelijalle tarjotaan mahdollisuutta keskustella oppilaitoksen kuraattorin kanssa tilanteesta. Kuraattori kartoittaa opiskelijan tilannetta ja tarvittaessa ottaa yhteyttä psykologiin. Jos opiskelijan huoli koskee terveydellisiä asioita, häntä rohkaistaan ottamaan yhteyttä terveydenhoitajaan.

Huoli pitää ottaa puheeksi opiskelijan kanssa mahdollisimman pian. Kaikki opiskelijan kanssa käytävät keskustelut ovat luottamuksellisia. Oppimiseen ja opiskeluun liittyvissä asioissa ja opiskeluhuollollisissa asioissa menettelytavat eroavat toisistaan, koska niiden perusteena on eri lainsäädäntö. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskelijahuollollisissa asioissa edetään opiskelijan suostumuksella. Opiskelija määrittelee, ketkä osallistuvat hänen asioidensa käsittelyyn.

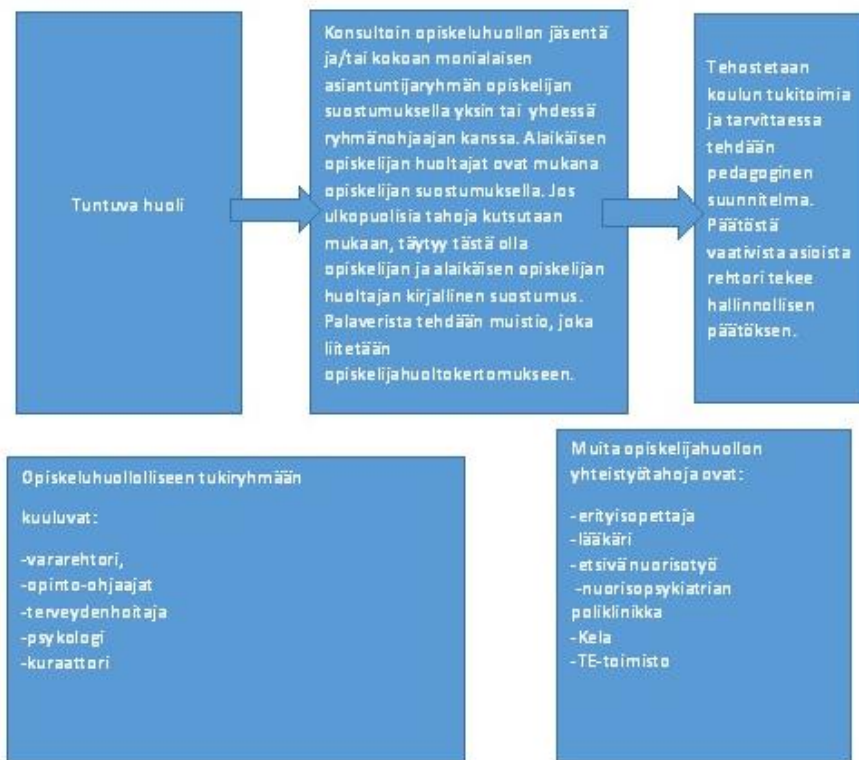
Kuvio 1. Huolen puheeksi ottaminen opettajan näkökulmasta. Varhainen huoleen tarttuminen ja puheeksi ottaminen on monesti riittävä apukeino opiskelijan huolen ratkaisemiseksi.

Kuvio 2. Opiskeluhuollollisen huolen jatkuminen opettajan näkökulmasta

Kuvio 3. Huoli on muuttunut tuntuvaksi tai aikaisemmin esitetty huoli ei ole poistunut, opettajan näkökulma

Nivelvaiheiden yhteistyö

Nivelvaihe peruskoulusta lukioon

Forssan yhteislyseo järjestää kaikille seutukunnan yhdeksäsluokkaisille suunnatun tutustumispäivän lukiossa ja -illan 9. luokkalaisten vanhemmille. Apulaisrehtori ja opinto-ohjaajat käyvät kertomassa Forssan yhteislyseosta seutukunnan kaikille 9. luokkalaisille ja ohjaavat ainevalintojen tekemisen lukioon tulevien 9. luokkalaisten kanssa. Opiskelijat käyvät henkilökohtaisesti ilmoittautumassa lukioon kesäkuussa ja siirtymävaiheen aikana yhteistyötä tehdään peruskoulujen opinto-ohjaajien kanssa. Keväällä tehdään yhteistyötä peruskoulujen kanssa, jotta opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot saadaan siirretyksi ennen lukio-opintojen alkua.

Lukio-opintojen päättyessä

Lukio-opintojen päättymistä ja seuraavaan oppilaitokseen siirtymistä tuetaan erilaisin tutustumiskäynnein ja jatko-opintoesittelyin.

4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki

Oppimisen ja opiskelun tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Opiskelun tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, ja huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan opiskelijan tavoitteellista oppimista.

Opiskelija voi jäädä tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai tuen tarve voi johtua esimerkiksi kielellisestä, matemaattisesta, motorisesta tai tarkkaavaisuuden häiriöstä. Se voi liittyä myös sosiaalisiin vaikeuksiin, mielenterveyden tai elämäntilanteen ongelmiin. Lähtökohtana tuen tarpeen arvioinnissa on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja mahdollisuuksien mukaan myös huoltajien kanssa.

Yhteislyseossa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja -ympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta opiskelijalle tarkastellaan, ja niihin pyritään löytämään opiskelijan opiskelua tukevia ratkaisuja. Lukemiseen, kirjoittamiseen ja yleensä oppimiseen liittyvien ongelmien varhaisella havaitsemisella ja niiden huomioimisella opetusjärjestelyissä voidaan opiskelua tukea niin, että kullakin opiskelijalla on mahdollisuus saavuttaa kykijensä ja tavoitteidensa mukaiset oppimistulokset.

Uusille opiskelijoille tehdään luki-seula ja matematiikan seula. Seulojen tehtävänä on etsiä mahdollisia oppimisen vaikeuksia. Kyse ei ole testeistä. Siksi tuloksia kerrotaan vain niille, joiden kanssa opinto-ohjaajat keskustelevat mahdollisista tukitoimista. Ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyjen saaminen edellyttää lähes aina tukitoimien aloittamista lukion 1. opintovuotena. Opettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan sekä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Jokaisen opettajan tehtävänä on antaa kannustavaa palautetta ja ohjata tukea tarvitsevaa opiskelijaa siten, että hänen itseluottamuksensa, itsearviointitaitonsa ja oppimaan oppimisen taitonsa sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opiskelijan tarvetta erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnossa arvioidaan hänen lukioaikana tarvitsemansa ja saamansa tuen pohjalta. Häntä ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa sekä sovitaan yhteistyöstä opiskelijan tarvitsemien erityisjärjestelyjen kokeilemiseksi ja harjoittelemiseksi.

Tukimuotoina voivat olla opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut, kurssien valintamahdollisuuksien hyödyntäminen, monipuolinen opinto-ohjaus ja ryhmänohjaajan tuki. Oppimistilanteet ja kokeet pyritään järjestämään siten, että

Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhoolto.

opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Tarvittavat tukitoimet voidaan sopia kirjattavaksi opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Tukiopetusta annetaan seuraavilla tavoilla: ruotsin kielessä järjestetään lukiotietojen kertauskurssi RUB9, englannissa ENA10, lyhyessä matematiikassa MAB11. Äidinkielen ja kirjallisuuden tekstinhoitokurssilla (ÄI10) vahvistetaan kirjoittamisen taitoja ja kerrataan keskeiset tekstinhoiton periaatteet. Muissa aineissa tukiopetusta annetaan tarpeen mukaan. Opiskelijalla on oikeus tukiopetukseen, jos hän sitä tarvitsee oppimisvaikeuksien tai sairauden takia. Hänellä on mahdollisuus osallistua myös hyvinvointia ja jaksamista tukeville vuosittain järjestettävillä kursseilla.

Koulussa toimii hyvinvointiryhmä, joka kehittää oppilashuollollisia toimintamalleja. Koululääkäri ja erityisopettaja voivat osallistua ryhmän kokouksiin. Lisäksi ryhmä kutsuu kokouksiinsa tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita. Hyvinvointiryhmässä ei käsitellä yksittäisten opiskelijoiden asioita.

Lisäksi koulussa toimii opiskeluhoollollinen tukiryhmä, jonka tehtävänä on järjestää erityistä moniammatillista tukea tarvitsevan opiskelijan auttamisverkosto sekä seurata asioiden etenemistä. Tukiryhmään kuuluvat vararehtori, opinto-ohjaajat, terveydenhoitaja, psykologi sekä kuraattori. Opiskelijalta pyydetään kirjallinen suostumus hänen asioidensa käsittelyyn tukiryhmän kokouksessa. Uuden oppilashuoltolain mukaisesti lukiossa kootaan tapauskohtaisesti moniammatillinen auttamisverkosto.

Tieto oppimiseen liittyvistä ongelmista pyritään saamaan jo yläkoulusta. Tiedonsiirto yläkoulusta lukioon ja lukion sisällä tapahtuu opiskelijan ja huoltajan luvalla. Jos opiskelijan oppimisvaikeus tulee esiin vasta lukiossa, tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan asiantuntijoiden avustuksella.

Erityisopetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukivaikeuksissa, matemaattisissa, kielellisissä ja muissa oppimisvaikeuksissa. Erityisopettaja testaa ja antaa henkilökohtaista apua ja opastusta opiskelijoille, joilla on oppimisvaikeuksia. Tarkoituksena on löytää itselle sopiva, toimiva opiskelutapa. Lisäksi erityisopettaja tekee lukilausunnon ylioppilaskirjoituksia varten. Erityisopettaja informoi opettajia, jotka opiskelijat tarvitsevat erityistä opiskelun tukea ja minkälaisia erityisjärjestelyjä kussakin tapauksessa tarvitaan.

4.4. Opiskeluhoolto

Forssan yhteislyseon opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisesti että yksilökohtaisesti.

Lyseon opiskeluhooltoon sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta, ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja.

Opiskeluhoolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä sivistystoimen ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhoollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhoolto on kaikkien Forssan yhteislyseossa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on lukion henkilökunnalla.

4.4.1. Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Opiskeluhoolto on osa Forssan yhteislyseon toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön

Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhoolto.

hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös terveydenhuollon, sosiaalitoimen, poliisin, Kelan, TE-keskuksen ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön kaikissa tilanteissa. Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja ohjaa heitä toimimaan tarkoituksenmukaisesti vaaratilanteissa.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhoollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää ja ylläpitää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhooltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa heidän oikeuksistaan opiskeluhoollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

Opiskeluhooltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhoollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhooltoryhmien toiminta on osa opiskeluhoollon kokonaisuutta. Opiskeluhooltoryhmiä ovat

- 1) opiskeluhoollon ohjausryhmä,
- 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhooltoryhmä eli *Forssan yhteislyseon hyvinvointiryhmä* sekä
- 3) tapauskohtaisesti koottava *monialainen asiantuntijaryhmä*.

Forssan yhteislyseon hyvinvointiryhmän tehtävänä on vastata lukion opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa rehtori, jonka edustajana toimii tarvittaessa vararehtori. Hyvinvointiryhmään kuuluvat opinto-ohjaajat, kaksi opettajaa, terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, rehtori ja opiskelijakunnan edustaja. Koululääkäri ja erityisopettaja voivat osallistua kokouksiin ja ryhmä voi tarvittaessa kuulla myös muita asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on

Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhoolto.

oppilaitosyhteisön terveellisuuden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön (esimerkiksi ryhmänohjaaja) tai opiskeluhoollon palvelujen edustaja (esimerkiksi kuraattori), jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja tai opiskelijan tukiverkostoa.

4.5. Arviointi

Opetus, opinto-ohjaus ja opiskeluhoolto

Opiskelijaa ohjataan ja kannustetaan itsearviointiin. Opiskelijat arvioivat saamaansa opetusta ja opinto-ohjausta lukuvuosittain hallinto-ohjelman avulla tehtävällä kyselyllä. Opiskelijoilta kysytään, saavatko he hyvää opetusta, ohjataanko ja tuetaanko heitä riittävästi, pystyvätkö he vaikuttamaan opetuksen järjestämiseen riittävästi.

Lukion ulkopuolelta hankittavien kurssien tarpeellisuutta ja toteutumista arvioidaan lukuvuosittain opiskelijakyselyn perusteella.

Opettajat arvioivat työnsä tuloksellisuutta itse ja kehityskeskustelussa arvioidaan, sitä miten heidän mielestään opiskelijat ovat saavuttaneet lukion päätavoitteet ja miten tavoitteisiin pääsemistä voitaisiin parantaa.

Opiskelijoiden terveys ja hyvinvointi sekä opiskelun erityinen tuki

Opiskelijat arvioivat lukuvuosittain, onko opiskeluhooltohenkilökunnan antama tuki ja apu ollut hyvää ja riittävää.

Opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia ja niihin vaikuttavia tekijöitä arvioidaan joka toinen vuosi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen teettämällä Kouluterveys-tutkimuksella.

Huoltajilla on lukuvuosittain mahdollisuus antaa palautetta Wilma-kyselyllä sekä vuositasoittain järjestettävissä kotiväen illoissa.

Opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten Forssan yhteislyseolla on oppilaitoskohtainen opiskeluhooltosuunnitelma, jonka toteutumista johtokunta seuraa ja arvioi.